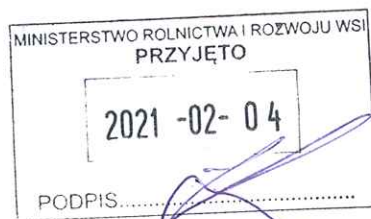

Warszawa, 2 lutego 2020 r.

Pan
Grzegorz Puda
Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

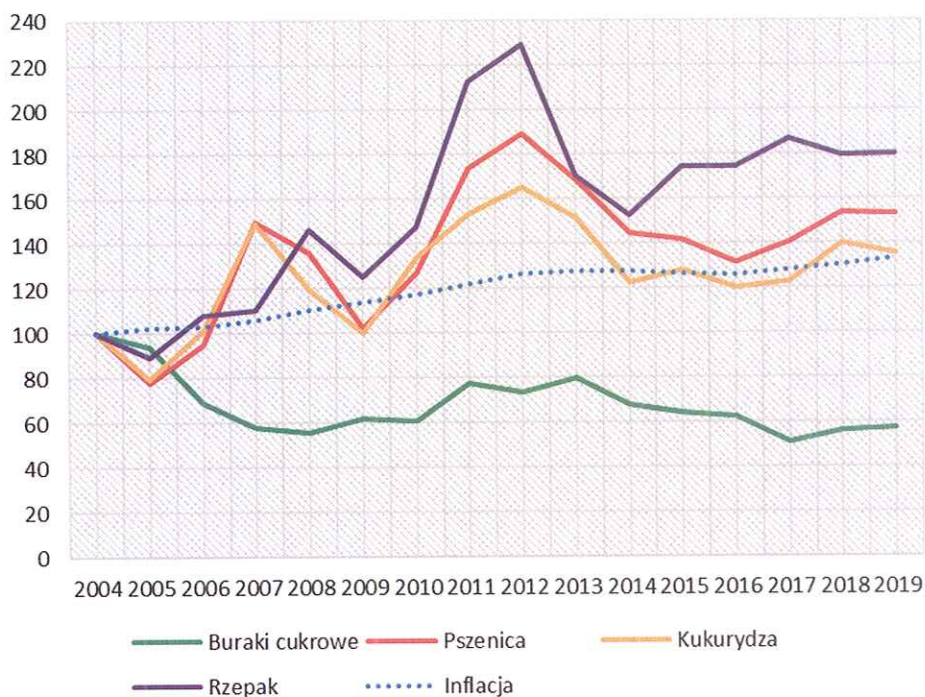
Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu polskich plantatorów buraka cukrowego składamy podziękowania na Pana ręce za przygotowanie założeń Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej. W szczególności chcieliśmy wyrazić nasze poparcie dotyczące utrzymania płatności powiązanych z produkcją buraków cukrowych w nowej perspektywie do 2027 r. Wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych oraz wzmacnianie ich odporności jest zadaniem priorytetowym, które zwiększa bezpieczeństwo żywnościowe. Sektory wrażliwe pod względem społecznym, gospodarczym i środowiskowym oraz znajdujące się w trudnej sytuacji, do których niewątpliwie zalicza się sektor buraka cukrowego, muszą być objęte wsparciem powiązaniem z produkcją. Kontynuacja tego instrumentu w naszym sektorze jest kluczowa, aby utrzymać uprawę buraków cukrowych i produkcję cukru w Polsce na dotychczasowym poziomie.

Chcemy podkreślić, że dla plantatorów buraka cukrowego dotychczas stosowana płatność powiązana z produkcją buraków cukrowych okazała się zbawienne. To dzięki niej udało się złagodzić przejście z systemu, gdzie obowiązywały kwoty produkcji cukru i cena minimalna buraków cukrowych, do systemu wolnorynkowego, w którym pozycja rolników została znacznie osłabiona. Niestety ramy prawne są niewystarczające, a sytuacja na rynku cukru wciąż kryzysowa. Rolnicy otrzymują najniższą cenę za buraki cukrowe od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy tak napiętej sytuacji, przy bardzo niskim poziomie cen za buraki coraz częściej rolnicy zastanawiają się nad uprawą roślin alternatywnych. Po zniesieniu kwotowania z uprawy buraków zrezygnowało 15% plantatorów, rocznie od tej uprawy odchodzi pięć razy więcej rolników, niż miało to miejsce w ostatnich latach obowiązywania systemu kwotowego. W wielu gospodarstwach przychód z uprawy pszenicy, kukurydzy czy rzepaku jest znacznie wyższy niż z produkcji buraków cukrowych. Rachunek ekonomiczny jest nieubłagany. W ostatnich latach ceny buraków znacznie spadły. Takich spadków nie zanotowała żadna inna gałąź produkcji. Obecny poważny kryzys zagraża stabilności finansowej gospodarstw rolnych. Właśnie tej stabilności,

która da podstawy do planowania produkcji w następnych sezonach, potrzebują plantatorzy buraków cukrowych.

Wykres. Indeks cen (opracowanie na podstawie danych GUS, 2004 = 100)

Należy również mieć na uwadze, że uprawa buraków cukrowych poddana jest silnej presji ryzyka warunków przyrodniczych i klimatycznych (przymrozki, susza, gradobicie) oraz wysokiego zagrożenia ze strony chwastów, chorób i szkodników. Ograniczenia w zakresie stosowania chemicznych środków produkcji powodują, że ochrona przed tymi zagrożeniami wymaga ponoszenia dodatkowych kosztów przez plantatorów. Doświadczenia minionego sezonu pokazują dobitnie, że bez wsparcia produkcji rezygnacja rolników z uprawy buraków następowałaby znacznie szybciej. Niskie plony, a przede wszystkim bardzo niska zawartość cukru, spowodowane były specyficznym przebiegiem pogody i nasileniem występowania chorób i szkodników. Straty z tego powodu okazały się bardzo dotkliwe, część plantatorów poddaje w wątpliwość sens prowadzenia dalszej uprawy.

Odchodzenie od uprawy buraków cukrowych, z powodu jej nieoptymalności, może mieć znaczące negatywne skutki dla bioróżnorodności wynikającej ze stosowania płodozmianu, prowadzić do kompensacji chwastów, chorób i szkodników, ale też mieć negatywne skutki dla środowiska naturalnego. Buraki cukrowe charakteryzują się bowiem wyższym, niż np. zboża, wiązaniem dwutlenku węgla, a zakładając pozostawienie liści do przyorania, mają taki sam bilans materii organicznej jak zboża. Ich uprawa przerywa częstą monokulturę zbożową, pozostawiając cenne stanowisko dla roślin następczych, w tym zbóż. Głęboko korzeniące się rośliny pobierają także składniki wymywane w głąb profilu

glebowego, dzięki czemu w resztkach poźniwnych są one udostępniane roślinom następczym. Wszystko to sprawia, że uprawa buraków cukrowych ma korzystny wpływ na żyzność gleby. Z punktu widzenia agrotechnicznego i przyrodniczego, ich uprawa ma pozytywny wpływ zarówno na produkcję rolną, jak i na stan środowiska. Efekty zewnętrzne uprawy buraków cukrowych związane z pozytywnym wpływem na środowisko nie znajdują rekompensaty w istniejących systemach wsparcia i nie mogą być internalizowane przez rolników. Zwiększenie dopłat do produkcji buraków cukrowych zachęca rolników do utrzymania produkcji, co przekłada się na powstawanie omawianych wcześniej pozytywnych efektów zewnętrznych związanych z jakością gleb, obiegiem materii organicznej w warstwach gleby, poprawianiem stosunków wodnych czy sekwestracją dwutlenku węgla. Dotacja taka ma zatem charakter „subsydium Pigou”, które zachęcając plantatora do podejmowania odpowiednich działań – produkcji buraków cukrowych, zwiększa poziom dobrobytu społecznego związanego z pojawianiem się pozytywnych środowiskowych efektów zewnętrznych.

Płatności powiązane z produkcją buraków wpływają nie tylko na sytuację samych gospodarstw rolnych, ale mają niebagatelne znaczenie także dla pracujących w obsłudze produkcji i przetwórstwie buraków cukrowych. Ze względu na duży zasięg przestrzenny rynku cukru oraz lokalny zasięg rynków dla korzeni buraków cukrowych, nie mam możliwości innego wpływania na utrzymanie opłacalności produkcji buraków niż tylko wsparcie dla plantatorów i zachęty dla przetwórców działających w danej lokalizacji.

Kolejnym ważnym elementem jest sam system płatności. Wsparcie produkcji buraków w UE rozpoczęło się w 2006 r., kiedy wprowadzono tzw. „płatność cukrową”, która częściowo rekompensowała obniżkę urzędowej ceny minimalnej buraków. Każde państwo otrzymało na ten cel kopertę płatności. Płatność ta funkcjonowała do 2014 r. W UE funkcjonują dwa podstawowe systemy płatności - system płatności podstawowych (BPS) oraz płatności do powierzchni (SAPS). W ramach systemu BPS płatność cukrowa została włączona do płatności na gospodarstwo i powiększyła sumę środków finansowych, które otrzymują gospodarstwa z uprawą buraków cukrowych. Oznacza to, że te gospodarstwa otrzymują wyższe płatności w przeliczeniu na hektar. Ponadto system ten spowodował, że to wsparcie (które nie jest wykazywane w rachunku ekonomicznym jako wsparcie do produkcji buraków) jest wypłacane nadal. W ramach systemu SAPS (czyli również w Polsce) koniec funkcjonowania płatności cukrowej oznaczał również zakończenie wsparcia do produkcji buraków cukrowych. Dlatego począwszy od 2015 r. Polska skorzystała z możliwości objęcia upraw buraków cukrowych wsparciem powiązanym z produkcją buraków. Pozwoliło to na częściowe zniwelowanie przewagi konkurencyjnej, którą mają gospodarstwa na Zachodzie Europy, funkcjonujące w systemie płatności BPS. Niezależnie od zmian w tych gospodarstwach poziom płatności na gospodarstwo będzie utrzymywał się na wyższym poziomie niż w Polsce, dlatego aby częściowo zniwelować te różnice i wzmocnić konkurencyjność naszego sektora, niezbędna jest kontynuacja stosowania wsparcia powiązanego z produkcją buraków.

Dostosowywanie się do warunków wolnorynkowych w Polsce i Unii Europejskiej wciąż trwa. Najbliższe kilka lat będzie kluczowe dla ukształtowania się rynku cukru w Europie. Postępuje koncentracja produkcji zarówno na poziomie koncernów cukrowniczych, jak i państw członkowskich. Jeszcze w 2016 r. Francja i Niemcy odpowiadały za produkcję połowy cukru w Unii Europejskiej, obecnie ten udział dochodzi do 60%. To, czy Polska utrzyma trzecią pozycję w produkcji cukru we Wspólnocie, zależy od możliwości dostawy surowca do cukrowni zlokalizowanych w naszym kraju. Przy tak niestabilnym rynku, wyniszczającej konkurencji oraz braku optymistycznych perspektyw stabilizacja dochodów plantatorów buraka cukrowego ma strategiczne znaczenie.

Konieczne jest zatem kontynuowanie wsparcia powiązanego z produkcją buraków cukrowych również po 2022 r. Dziękujemy za podkreślenie znaczenia sektora uprawy buraków cukrowych, zrozumienie, że znajduje się on w ekstremalnie trudnej sytuacji oraz że przy braku podjęcia odpowiedzialnych decyzji na poziomie politycznym nie będzie perspektyw, nie tylko dla jego rozwoju, ale jego funkcjonowania w ogóle. Uwzględniając zmiany sytuacji rynkowej, zagrożenie wycofywaniem się plantatorów z produkcji buraków cukrowych w związku z niskim poziomem opłacalności produkcji oraz uwzględniając istotne korzyści w zakresie agrotechniki oraz korzystny wpływ na środowisko naturalne zwracamy się z prośbą do Pana Ministra o objęcie sektora buraków cukrowych w latach 2022 – 2027 możliwie najwyższym wsparciem.

Z poważaniem,

Krzysztof Nykiel
Prezes Zarządu Głównego